

ČESKOSKALICKO

Brána do Babiččina údolí

ZÁJEZD

ČESKÁ SKALICE

PLÁN MĚSTA 1 : 7 000

ZAJÍMAVÁ MÍSTA:

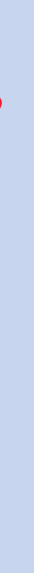
- A** Nová radnice – městský úřad
- B** Pomník padlých v 1. světové válce
- C** Sloup Panny Marie
- D** Kašna na náměstí
- E** Pomník Boženy Němcové
- F** Stará radnice
- G** Husův sbor – kostel Cirkve čsl. husitské
- H** Vila Čerých
- I** Baručina škola
- J** Maloskalická tvrz
- K** Muzeum Boženy Němcové
- L** Pomník Barunky Panklové
- M** Kostel Nanebevzetí P. Marie
- N** Městský hřbitov
- O** Pomník Johna Lenmona
- P** Vojenský hřbitov
- R** Kaple Nejsvětější Trojice
- S** Pomníky z války 1866
- T** Autocamping Rozkoš

Vodní dílo Rozkoš

LEGENDA:

	tuniské trasy		cyklotrasy
	pošta		parkoviště
	policie		pomník
	lékárna		kašna
	informační centrum		kaple, kříž
	stravování		veřejné WC
	ubytování		vlakové nádraží
	bankomat		autobusové nádraží
	čerpací stanice		zastávka autobusu

Mapu vydalo Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s., s podporou města Česká Skalice a Kralovhradeckého kraje. Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s., je provozovatelem Regionálního informačního centra v České Skalici, Legionářská 33, Česká Skalice, tel. 491 453 870, e-mail: infocentrum@ceskaskalice.cz. Mapový poskytl: PROKART. Grafická úprava: Vladimír Prachař. Foto: Ivan Česka, Vlastimil Havlík, Jan Holý, Milan Horstý, Vladimír Prachař, Petr Tureček, archiv RIC. Tisk: Integraf, s.r.o. © 2016

Nové Město n. Met. 12 km

Nové Město n. Met. 8 km

PROKART

Česká Skalice

Přijměte naše pozvání do České Skalice, města spojeného s Boženou Němcovou, prusko-rakouskou válkou, textilním průmyslem a tradičními Jiřinkovými slavnostmi.

Historie a současnost

Českou Skalicí vedla již před tisícem let obchodní stezka spojující Prahu s Polskem. Území nabylo na významu na počátku 13. století, kdy členové rodu erbu zlatého trmene vybudovali na obou březích řeky Úpy dvě opevněná rodová sídla, **tvrz maloskalickou** a **tvrz velkoskalickou**. Při tvzích velkoskalické vznikla zakrátko osada a později městečko nazývané Skalice nad Úpou. Do dnešních dnů se však dochovalo pouze zbytky tvrze maloskalické, jejíž pozůstatky je možné vidět při pohledu z mostu přes řeku Úpu na Muzeum Boženy Němcové.

Vývoj města byl poznamenán několika válečnými událostmi. Bojovilo zde husitské vojsko v čele s Janem Žižkou, Švédové, Prusové, Rakušané i Slezané. Nejkrvavější bitva se zde odehrála 28. června 1866 v průběhu prusko-rakouské války. Většina padlých je pohřbena na **vojenském hřbitově**, o nějž se stará město Česká Skalice. Mnoho menších hrobů a památníků je však roztroušeno po okolí. Místy bojů prochází naučná stezka.

Tvář České Skalice byla utvářena i pozitivními událostmi, např. českým národním obrozením, kdy byla Česká Skalice uznávaným centrem obrozeneckých snah a iniciátorem rozvoje ochotnického divadla, knihovnictví a školství, dále založením tradice Jiřinkových slavností či rozvojem textilního průmyslu. Druhá polovina 19. století byla významná pro vznik mnoha spolků – Sokola, sboru dobrovolných hasičů a včelařského spolku, které fungují dodnes.

V současnosti ve městě žije přes pět tisíc obyvatel. Nachází se v turistické oblasti Kladské pomezí, která odkazuje k propojení Česka a Polska. Díky své poloze nedaleko polských hranic je Česká Skalice oblíbeným cílem nejen českých, ale i zahraničních turistů. Novodobá historie města je spjata s textilní výrobou, rozvojem cestovního ruchu a rozvojem soukromého podnikání v oblasti zemědělské techniky, zahrádkářských substrátů aj.

Osobnosti

Česká Skalice je rodištěm či působištem mnoha významných osobností. Kromě **Boženy Němcové**, tehdy ještě Barbory Panklové, zde působili obrozenci **Josef Arnošt Kolisko**, který pracoval jako učitel a byl organizátorem osvětových akcí ve městě a okolí, a **František Hurdálek**, který stál u zrodu první jiřinkářské společnosti v Čechách. Tato skupina se zprvu věnovala tehdy módnímu pěstování jiriny a následně založila tradici Jiřinkových slavností.

Významnými průmyslníky především v oblasti textilní výroby byly **rodiny Bartoňů a Čerychů**, které se díky sňatku zástupců obou rodů na počátku 20. století spojily. Bartoňové vybudovali v České Skalici první barvírnu a tiskárnu, z rodiny Čerychovy jsou nejznámější zástupci bratři Jiří a Ladislav, kteří část svého života prožili v zahraničí a po restituci darovali rodinnou vilu k dobročinným účelům.

Muzeum Boženy Němcové

Životu a dílu naší nejslavnější spisovatelky je věnována **expozice Muzea Boženy Němcové**, která se nachází v bývalém Steidlerově hostinci. V samotném muzeu naleznete například osobní věci, korespondenci či fotografie Boženy Němcové, které Česká Skalice věnovala v roce 1919 dcera Boženy Němcové Dora. Ve sbírce je i první vydání Babičky z roku 1855. Součástí muzea je věhlasný **Jiřinkový sál**, který své jméno získal díky obrozeneckým květinovým výstavám, jež se zde konaly. V tomto sále oslavila Božena Němcová svou svatbu a stala se v roce 1837 královnou Jiřinkového bálu. Je to místo spojené rovněž s dílem Bedřicha Smetany, kterého inspirovalo k sepsání Jiřinkové polky. Tradice Jiřinkových slavností přetrvává v České Skalici dodnes. Vždy v září se areál maloskalické tvrze promění v záplavu jirinek různých barev. Součástí programu je i volba „královny“ mezi květinami a doprovodné akce.

Baručina škola

Dalším místem, které je spojené s životem Boženy Němcové, je **Baručina škola**. Dle pověsti zde stávala škola již ve 13. století, ta však byla vypálena Švédy. Nová škola byla postavena roku 1643, její část je dochovaná dodnes. Současná podoba areálu pochází ze 70. let minulého století, kdy byla doplněna o atriovou stavbu, kde můžete zhlédnout keramickou výzdobu regionálního umělce Jiřího Škopka. Expozici školy tvoří dobový nábytek a pomůcky či světnice pana učitele.

Součástí areálu je **Muzeum 1866** věnované událostem prusko-rakouské války na Českoskalicku.

U areálu Baručiny školy začíná **naučná stezka**, která je dlouhá 7,5 km. Trasou, která vede přes Babiččino údolí až k Rýzmburskému altánu, vás provede 25 naučných tabulí.

Vila Čerych

Prvorepubliková stavba byla navržena ve 20. letech minulého století architektem Otakarem Novotným ve stylu art deco. Památkově chráněná vila, dříve sídlo podnikatelské rodiny Čerychovy, je dnes využívána jako vzdělávací centrum. Více než hektarová zahrada je dílem předního prvorepublikového zahradního architekta Josefa Kumpána. Vila Čerych se v roce 2010 stala filmovým místem, když si její zahradu vybral **Václav Havel** pro natáčení svého jediného filmu Odcházení.

Vodní nádrž Rozkoš

Poznávacím znakem města je přehradní nádrž Rozkoš, často také nazývaná **Východočeské moře**, která plní rekreační i vodo hospodářskou funkci. Přehrada, která byla uvedena do provozu v roce 1976, je oblíbeným cílem rybářů. S rozlohou úctyhodných 1 001 hektarů je osmou největší přehradou v ČR. Nádrž je rozdělena sypanou hrází, která měří téměř dva kilometry. Severovýchodní břeh Rozkoše je významnou ornitologickou lokalitou.

Pro relaxaci slouží severní část přehrady, kde se nachází největší rekreační zařízení, **Autocamping Rozkoš**. V areálu kempu naleznete například například půjčovnu loďek, skútrů či letní kino. V dohledné době zde bude vybudováno první biotopové koupání v Královéhradeckém kraji.

Ratibořice

Kdo by si nevzpomněl na nejznámější knihu přední české spisovatelky Boženy Němcové – Babičku. Tento příběh zná snad každý i díky filmovému zpracování. Oblíbené dílo inspirovalo natolik, že jsou Ratibořice (místní část České Skalice) a přilehlé okolí známé jako Babiččino údolí. Díky kombinaci kouzelné přírody a dochovaných historických objektů byla tato lokalita vyhlášena národní přírodní i národní kulturní památkou.

Ratibořický zámek je znám především jako letní sídlo Kateřiny Bedřišky Vileminy Benigny vévodkyně Zaháňské, princezny Kuronské – paní kněžny. Původní objekt nechal na počátku 18. století zbudovat majitel náchodského panství Vavřinec, kníže Piccolomini. Nedaleko od zpustlé ratibořické tvrze ze 14. století vznikl jednopatrový barokní zámek s kaplí ve stylu malých italských letohrádků. Náchodské panství později koupil Petr Biron, vévoda Kuronský a Zaháňský, otec Kateřiny Zaháňské, která panství následně zdědila. V Ratibořicích proběhly za její vlády rozsáhlé stavební úpravy – zámek byl přebudován v moderní empírové sídlo a v jeho bezprostřední blízkosti byl založen anglický park. Rovněž byl zbořen starý hospodářský dvůr a původní panské bělidlo. Nově byla vystavěna oranžerie s bytem pro zahradníka a u mlýna založena kuchyňská zahrada. Vévodkyně na zámku hostila řadu významných osobností, například rakouského kancléře, knížete Klemense Metternicha či ruského cara Alexandra I. Po její smrti bylo náchodské panství včetně ratibořického zámku prodáno. Posledním majitelem až do zestátnění v roce 1945 byl rod říšských knížat Schaumburg-Lippe.

Přibližně uprostřed cesty mezi ratibořickým zámekem a Starým bělidlem se nachází dvě technické památky – **Rudrův** (někdy uváděný jako Ludrův) **mlýn** a **vodní manufakturní mandl**. Mlýn na konci 18. století vyžehnil dědeček Mančinky, další postavy z knihy Babička, ve skutečnosti kamarádky malé Barunky Panklové.

V roce 1920, při příležitosti 100. výročí narození Boženy Němcové, byl položen základní kámen **sousosí Babička s dětmi**. Tím, kdo slavnostně poklepal na základní kámen, nebyl nikdo jiný než rodák z nedalekého Hronova a neméně slavný a úspěšný spisovatel Alois Jirásek.

Chcete-li kromě Babičky zavzpomínat i na další dílo Boženy Němcové, vydejte se od pomníku přes lávku k podlouhlé dřevěné budově. Někdejší kuželna v současnosti slouží jako informační bod pro turisty a také jako výstavní prostor, kde si malí i velcí mohou hravou formou připomenout báčorky a pohádky, které Božena Němcová s oblibou sbírala. **Pohádkový kuželník**, jak se budově také říká, se nachází na prostranství v Panského hostince, kde dříve hospodařili rodiče Baručiny kamarádky Kristly.

Novinkou roku 2017 je první **herecké muzeum** v České republice vybudované v domě na kopci nad Panským hostincem.

Staré bělidlo je dřevěná roubená chalupa, kam Božena Němcová zasadila děj své knihy. Živý popis místa i notoricky známá filmová zpracování dávají lehkou zapomenout, že zde Božena Němcová nikdy nebydlela – pouze zde strávila prázdniny se svými dětmi. Původní panské bělidlo bylo, jak je uvedeno výše, zbořeno. Později spisovatelčina rodina žila v tzv. bytě pod ratejnou, který však není přístupný.

Mnoha lidem utkvěl v paměti příběh bláznivé Viktorky, chudého děvčete, které ze zoufalství hodí své dítě do splavu – proto se na pohled kouzelnému, ale pro vodáky nebezpečnému splavu říká Viktorčín. Koho ještě nebolí nohy, může se vydat dál přes Bílý kopec až k **Rýzmburskému altánu**, který je údajným místem prvního setkání babičky s paní kněžnou.

Krásný výhled na milovaný kraj (a ještě mnohem dál) nabízí jen zhruba kilometr vzdálená **Rozhledna Žernov**, která byla vybudována na podzim 2014.

Prožijte osudy vojáků bojujících v bitvě u České Skalice, poznejte příběhy domů a dalších míst spojených s prusko-rakouskou válkou.

Mobilní aplikace Válka 1866 ke stažení pro Android a iOS.

